

Matti ja Liisa Koti Oy:n Seikkula-toimintayksikön valvonta

Valvonnan kohde

Matti ja Liisa Koti Oy:n (y-tunnus 1103401-1) Seikkula-toimintayksikkö on 14-paikkainen tehostetun palveluasumisen yksikkö mielen-terveyskuntoutujille Pieksämäellä. Yksikkö on aloittanut toimintansa 6.2.2009. Vastuuhenkilönä on toiminut Tuire Nyysönen 1.11.2010 alkaen. Matti ja Liisa Koti Oy on ilmoittanut Itä-Suomen aluehallintovirastoon 17.10.2022 saapuneella ilmoituksella vastuuhenkilön vaihtumisesta 1.9.2022 alkaen.

Ratkaisu

Aluehallintovirasto kiinnittää Matti ja Liisa Koti Oy:n ja Seikkula-toimintayksikön vastuuhenkilön huomiota henkilöstön osaamisen vahvistamiseen psyykkisten ja muuhun terveydentilaan liittyvien huomioiden ja muutosten tunnistamisessa, kirjaamisessa, kuntoutussuunnitelmien sisältöjen kehittämisessä sekä tavoitteiden seurannassa ja arvioinnissa. Sosiaalihuollon ammattihenkilöiden työnantajan tulee luoda edellytykset sille, että ammattihenkilöt saavat työssään tarvittavan perehdytyksen ja että he voivat osallistua ammattitaitonsa kehittämiseksi tarpeelliseen täydennyskoulutukseen.

Aluehallintovirasto kiinnittää Matti ja Liisa Koti Oy:n huomiota siihen, että asiakkaiden itsemääräämisoikeuden tukeminen tulee toteuttaa kunkin asiakkaan kohdalla yksilöllisesti. Toimintayksikön vastuuhenkilön on valvottava omavalvontasuunnitelmaan kirjattujen ohjeiden ja toiminnan

periaatteiden sekä voimassa olevan lainsäädännön noudattamista. Palveluntuottajan edellytetään varmistavan, että vastuuhenkilövaihdokset eivät vaikuta itsemääräämisoikeuden vahvistamistyötä heikentävästi, vaan että jokainen uusi vastuuhenkilö perehdytetään myös tähän erityistehtävään ja sen toteutumisen valvontaan omavalvontavelvoitteen myötä.

Aluehallintovirasto toteaa, että kodinomaisen ympäristön luominen on tärkeä kehittämistavoite Seikkula-toimintayksikölle.

Aluehallintovirasto jatkaa Seikkula-yksikön henkilöstömitoituksen valvontaa.

Asian kuvaus

Vireille tulo

Pieksämäen kaupunki pyysi 31.1.2019 Itä-Suomen aluehallintovirastoa tarkastamaan Matti ja Liisa Koti Oy:n kaikki toimintayksiköt. Aluehallintovirastoon oli lisäksi tullut epäkohtailmoituksia hoidon ja hoivan laatuun sekä itsemääräämisoikeuden toteutumiseen liittyvistä asioista. Aluehallintovirasto aloitti vuoden 2019 alussa Matti ja Liisa Koti Oy:n toiminnan valvonnan mielenterveyskuntoutujille suunnatun laitoshoidon osalta. Tuolloin Seikkula-toimintayksikkö tuotti myös laitoshoidon.

Asian aikaisempi käsittely

Itä-Suomen aluehallintovirasto määräsi 10.8.2020 päätöksellään (ISAVI/2482/2019, ISAVI/2479/2019, ISAVI/813/2019 ja ISAVI/823/2019) Matti ja Liisa Koti Oy:n ilman aiheetonta viivytystä ja viimeistään 30.9.2020 mennessä laatimaan mielenterveyskuntoutujien itsemääräämisoikeutta koskevan ohjeistuksen ja varmistamaan, että henkilöstö tuntee ohjeistuksen ja noudattaa sitä kaikissa tilanteissa. Kunkin toimintayksikön (Poutala, Mattila, Seikkula ja Pikku-Kultala) omavalvontasuunnitelmaan oli laadittava suunnitelma siitä, miten perusoikeuksien rajoittamisen tarvetta pyritään yksikössä

vähentämään sekä laadittava kirjallinen rajoitustoimenpiteitä koskeva menettelyohje.

Lisäksi aluehallintovirasto määräsi päätöksessään Matti ja Liisa Koti Oy:n ilman aiheetonta viivytystä ja viimeistään 30.9.2020 mennessä päivittämään kunkin toimintayksikön (mukaan lukien Seikkulan) lääkehoitosuunnitelman siten, että se on toimintayksikön lääkehoidosta vastaavan lääkärin hyväksymä ja allekirjoituksellaan vahvistama. Aluehallintovirasto määräsi Matti ja Liisa Koti Oy:n saattamaan henkilöstön lääkeluvat Turvallinen lääkehoito -oppaan mukaisiksi 30.9.2020 mennessä.

Aluehallintovirasto velvoitti Matti ja Liisa Koti Oy:n toimittamaan aluehallintovirastolle 16.10.2020 mennessä toimintayksiköiden (mukaan lukien Seikkulan) itsemääräämistä koskevat ohjeistukset, lääkehoitosuunnitelmat ja henkilökunnan lääkeluvat sekä selvityksen toimenpiteistä, joilla palveluntuottaja on varmistanut, että henkilöstö tuntee itsemääräämisoikeutta koskevan ohjeistuksen ja noudattaa sitä kaikissa tilanteissa.

Matti ja Liisa Koti Oy toimitti aluehallintoviraston määräyksessään edellyttämät asiakirjat Seikkula-toimintayksikön osalta seuraavasti:

- lääkehoitosuunnitelma (hyväksytty 25.9.2020) ja lääkehoitoluvat
- itsemääräämisoikeusohjeistus, IMO-lisäys omavalvontasuunnitelmiin, turvaamis- ja rajoittamistoimet ja perehtymiskaavake 25.9.2020
- omavalvontasuunnitelma 28.9.2020

Saamiensa selvitysten perusteella aluehallintovirasto ilmoitti 18.3.2021 (ISAVI/7452/2020) Matti ja Liisa Koti Oy:lle, että se tulee selvittämään erillisillä selvityspyynnöillä palvelujen tuottajalta ja tarvittaessa palvelujen järjestäjältä muun muassa, miten asiakas- ja potilasturvallisuus, itsemääräämisoikeus ja lääketurvallisuus turvataan kussakin toimintayksiköissä sekä, kuinka Pieksämäen kaupungin

edellyttämät korjaustoimenpiteet ja ohjaus on toteutettu toimintayksiköissä.

Lausunnot ja selvitykset

- Matti ja Liisa Koti Oy:n Seikkula-toimintayksikön vastuuhenkilö Tuire Nyysösen selvitys 19.4.2021, jonka liitteenä on toimitettu
  1. työvuorolistat 29.3. – 18.4.2021
  2. henkilöstöluettelo (ei päiväystä)
  3. Itsemääräämisoikeus Matti ja Liisa kodissa (v. 2020)
- Matti ja Liisa Koti Oy:n Liisa Heikkisen selvitys 28.4.2021, jonka liitteenä on toimitettu
  1. Selvitys itsemääräämisoikeuden toteutumisesta työntekijöiden kokemana Matti ja Liisa Koti Oy:n yksiköissä 1/2021
  2. QUIRC - SA KEHITTÄMISKOHDAT - Mielenterveysyksiköt, tehostettu palveluasuminen, Kontiupuiston palveluasumisalue (Seikkulan osalta 26.8.2020)
  3. QUIRC - SA TULOSTEN YHTEENVETO (Seikkulan osalta 26.8.2020)

Aluehallintoviraston ratkaisun perustelut

Aluehallintoviraston toimivaltaa koskevat oikeusohjeet

Yksityisistä sosiaalipalveluista annetun lain (922/2011) 34 §:n mukaan aluehallintovirasto ohjaa ja valvoo toimialueellaan tuotettuja yksityisiä sosiaalipalveluja.

Edellä mainitun lain 19 §:n mukaan, jos yksityisten sosiaalipalvelujen ohjauksen tai valvonnan yhteydessä todetaan, että palvelujen tuottaja on tämän lain mukaista toimintaa järjestäessään tai toteuttaessaan menetellyt virheellisesti tai jättänyt velvollisuutensa täyttämättä eikä asia anna aiheutta muihin toimenpiteisiin, lupaviranomainen voi antaa palvelujen tuottajalle tai vastuuhenkilölle huomautuksen vastaisen toiminnan varalle tai kiinnittää huomiota toiminnan asianmukaiseen järjestämiseen ja hyvän hallintotavan noudattamiseen.

Edellä mainitun lain 35 §:n mukaan valvontaviranomaisten on toimitettava yhteistyössä tässä laissa säädettyjä tehtäviä hoitaessaan. Kunnan toimielimen on heti ilmoitettava tämän lain mukaisessa valvonnassa tietoonsa tulleista puutteellisuuksista tai epäkohdista asianomaiselle aluehallintovirastolle. Lisäksi kunnan toimielimen on ilmoitettava aluehallintovirastolle 17 §:n perusteella tekemistään tarkastuksista ja niitä koskevista johtopäätöksistään.

Asian arviointi ja johtopäätökset

Itsemääräämisoikeus

Suomen perustuslain (1999/731) 7 §:n mukaan jokaisella on oikeus elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen. Ketään ei saa tuomita kuolemaan, kiduttaa eikä muutoinkaan kohdella ihmisarvoa loukkaavasti. Henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ei saa puuttua eikä vapautta riistää mielivaltaisesti eikä ilman laissa säädettyä perustetta. Rangaistuksen, joka sisältää vapaudenmenetyksen, määrää tuomioistuin. Muun vapaudenmenetyksen laillisuus voidaan saattaa tuomioistuimen tutkittavaksi. Vapautensa menettäneen oikeudet turvataan lailla.

Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu. Pykälän 2 momentin mukaan kirjeen, puhelun ja muun luottamuksellisen viestin salaisuus on loukkaamaton.

Yksityiselämän suojan lähtökohta on yksilön oikeus elää omaa elämänsä ilman viranomaisten tai muiden ulkopuolisten tahojen mielihaltaita tai aiheetonta puuttumista siihen.

Perustuslaissa tarkoitetun kotirauhan suojan ydinalueena on eduskunnan perustuslakivaliokunnan omaksuman tulkinnan mukaisesti henkilön asunto. Kotirauhan suoja on huomioitava esimerkiksi silloin kun potilas tai asiakas on pitempiaikaisesti sijoitettuna laitokseen. Olennaista kotirauhan suojan piiriin määrittelyssä on se, että tilaa käytetään pidempiaikaiseen asumiseen.

Sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (812/2000) 8 §:n 1 momentin mukaan sosiaalihuoltoa toteutettaessa on ensisijaisesti otettava huomioon asiakkaan toivomukset ja mielipide ja muutoinkin kunnioitettava hänen itsemääräämisoikeuttaan.

Mainitun lain 9 §:n 1 momentissa säädetään, että jos täysi-ikäinen asiakas ei sairauden, henkisen toimintakyvyn vajavuuden tai muun vastaavan syyn vuoksi pysty osallistumaan ja vaikuttamaan palvelujensa tai sosiaalihuoltoonsa liittyvien muiden toimenpiteiden suunnitteluun ja toteuttamiseen taikka ymmärtämään ehdotettuja ratkaisuvaihtoehtoja tai päätösten vaikutuksia, on asiakkaan tahtoa selvitettävä yhteistyössä hänen laillisen edustajansa taikka omaisensa tai muun läheisen henkilön kanssa.

Aluehallintovirasto toteaa, että tuottaessaan sosiaalihuollon palveluja julkisen palvelujen järjestäjän (kunnan tai kuntayhtymän, jatkossa hyvinvointialueen) toimeksiannosta yksityisellä palvelujentuottajalla on velvollisuus varmistua siitä, että jokaisen palveluja saavan asiakkaan itsemääräämisoikeutta ja muita perusoikeuksia kunnioitetaan.

Seikkulan omavalvontasuunnitelmassa (toimitettu aluehallintovirastolle 12.10.2020 asiassa ISAVI/7452/2020) todetaan muun muassa, että sosiaalihuollon palveluissa henkilökunnan tehtävänä on kunnioittaa ja vahvistaa asiakkaan itsemääräämisoikeutta ja tukea hänen osallistumistaan palvelujensa suunnitteluun ja toteuttamiseen. Yksikössä on sitouduttu yhteiseen Itsemääräämisoikeus Matti ja Liisa Kodissa -ohjeistuksen noudattamiseen. Ohjeistus on luotu yhteistyössä kuntoutujien ja henkilökunnan kanssa. Nykyinen ja tuleva henkilökunta perehdytetään yksikössä itsemääräämisoikeuden ja perusoikeuksien kunnioittamiseen. Omavalvontasuunnitelmassa todetaan, että itsemääräämisoikeuden rajoittamisesta suositellaan laadittavaksi yksikön omat ohjeet. Tämä helpottaa työntekijöiden perehdyttämisestä aiheeseen käytännön työn näkökulmasta ja edistää siten usein haavoittuvassa asemassa olevan asiakkaan oikeusturvaa.

Aluehallintovirasto katsoo saamiensa selvitysten perusteella, että Matti ja Liisa Koti Oy:n Seikkula-toimintayksikössä on ryhdytty

aluehallintoviraston edellyttämiin toimenpiteisiin itsemääräämisoikeutta koskevan määräyksen perusteella.

Aluehallintovirasto pitää kuitenkin vakavana puutteena Matti ja Liisa Oy:n asumispalveluyksiköiden toiminnassa sitä, että asiakkaita ei kohdella riittävän yksilöllisesti siten, että heitä tuettaisiin mahdollisimman itsenäiseen elämään ja omiin valintoihin arkielämässään. Selvityksistä ei käy ilmi, miten aiotut korjaavat toimenpiteet tulevat vaikuttamaan asiakkaiden itsemääräämisoikeuden vahvistamiseen konkreettisesti ja yksilöllisesti heidän arjessaan. Selvityksistä ei käy myöskään ilmi, mistä aiemmista asiakkaiden itsemääräämisoikeutta loukkaavista käytännöistä tullaan luopumaan, millä tavoin se tapahtuu ja minkä ajan kuluessa.

Aluehallintovirasto toteaa myönteisenä huomiona, että saadun selvityksen mukaan Matti ja Liisa Koti Oy:n asumispalveluyksiköissä on toteutettu ns. Quirk-SA -arviointi. Seikkula-toimintayksikön arviointi on tehty 26.8.2020 ja se sisältää yksilöityjä kehittämiskohtia yksikön toimintaan. Aluehallintovirasto katsoo kehittämiskohtien tunnistamisen mahdollistavan itsemääräämisoikeuden vahvistamisen toteutumista, mutta se edellyttää kehittämiskohtien huomioimista kunkin asiakkaan yksilöllisessä hoito- ja palvelusuunnittelussa.

Aluehallintovirasto kiinnittää Matti ja Liisa Koti Oy:n huomiota siihen, että asiakkaiden itsemääräämisoikeuden tukeminen tulee toteuttaa kunkin asiakkaan kohdalla yksilöllisesti. Toimintayksikön vastuuhenkilön on valvottava omavalvontasuunnitelmaan kirjattujen ohjeiden ja toiminnan periaatteiden sekä voimassa olevan lainsäädännön noudattamista. Palveluntuottajan edellytetään varmistavan, että vastuuhenkilövaihdokset eivät vaikuta itsemääräämisoikeuden vahvistamistyötä heikentävästi, vaan että jokainen uusi vastuuhenkilö perehdytetään myös tähän erityistehtävään ja sen toteutumisen valvontaan omavalvontavelvoitteen myötä.

Aluehallintovirasto korostaa, että Matti ja Liisa Koti Oy:n henkilöstön toimintakulttuuria tulee ohjata ensisijaisesti asiakkaan yksilöllistä kohtelua ja itsemääräämisoikeutta vahvistaviin ja tukeviin

käytänteisiin. Itsemääräämisoikeuden rajoittaminen on aina viimesijainen keino asiakasturvallisuuden varmistamiseksi.

Aluehallintovirasto päättää Seikkula toimintayksikön valvonnan itsemääräämisoikeuden vahvistamista koskevilta osin ja aloittaa tarvittaessa uuden valvonnan, jos uusia epäkohtia asiakkaiden itsemääräämisoikeuden toteuttamisessa tulee aluehallintoviraston tietoon.

Henkilöstömitoitus

Yksityisistä sosiaalipalveluista annetun lain 4 §:n mukaan henkilöstön lukumäärän tulee olla riittävä palvelujen tarpeeseen ja asiakkaiden lukumäärään nähden.

Valveri-rekisterin (yksityisten palvelunantajien rekisteri) mukaan Seikkula-toimintayksikön luvanvaraiseen henkilöstöön kuuluu:

Sosiaalihuollon ammattihenkilöt	0,50
Lähihoitajat	8,00
Vastuuhenkilö ja muu toimintayksikön hallinnollinen työ	0,50
Välillisiin / tuki- ja muihin työtehtäviin varattu oma erillinen henkilöstö ja ostopalvelut	0,30
YHTEENSÄ (kaikki)	9,30

Palveluntuottajan selvitys 28.4.2021

Vastuuhenkilö on jakanut työaikansa Seikkulassa niin, että hän tekee pääasiassa iltapäivän hallinnollisia töitä.

Seikkulan työvuorot suunnittelee Maria Kuoppala. Maria Kuoppala toimii niin sanottuna teknisenä työvuorosuunnittelijana. Vastuuhenkilö on ilmoittanut hänelle tarpeet työvuorojen ja työntekijöiden määrään vuoroissa sekä mahdolliset tarpeet lomien tai ylimääräisten tilanteiden kuten avustaminen kotilomalla aikana. Vastuuhenkilö huolehtii työaikalistan ajantasaisuuden ja toimittaa sen tarkastettuna palkkoihin, kun lista päättyy. Kun yksikköön valitaan uutta työntekijää, niin vastuuhenkilö on haastattelemassa hakijoita. Vastuuhenkilö

suunnittelee lomat ja rekrytoi lomittajia. Tämän kesän lomittajien valintaan on vastuuhenkilö vaikuttanut.

Matti ja Liisa Kodilla on TE-keskuksen kautta työpaikat auki. Selvityksenantohetkellä haetaan lähihoitajia ja lähiavustajia sekä sairaanhoitajaa. Haku on yhteinen ja mahdolliset hakijat ohjataan yksiköön, jossa on tarve vakituiselle työntekijälle tai lomittajalle.

Seikkulassa on selvityksen mukaan huhtikuun 2021 loppuun asti laitospulainen, joka on huolehtinut siivouksista yhteisesti Mattilan ja Kultalan kanssa. Eli luvassa olevan 0,3 verran. Toukokuussa 2021 aloittaa toinen laitoshuoltaja päärakennuksen yksiköissä ja Seikkulassa laitoshuoltaja on kahtena päivänä viikossa. Seikkulaan asukkaat ovat omatoimisia ja kykyjensä ja vointinsa mukaan osallistuvat huoneensa siivoukseen ja pyykkihuoltoon.

Seikkulassa asukkaille jaetaan työtehtäviä, joita on pienet siivoustyöt ja keittiötyöt. Seikkulassa käy Matti ja Liisa Kodin oma viriketyöntekijä kerran viikossa yksikössä ja viitenä päivänä Seikkulan asukkailla on mahdollisuus osallistua Muonalassa ryhmiin.

Vastuuhenkilön selvitys 19.4.2021

Vastuuhenkilö Tuire Nyysönen katsoo selvityksessään, että yksikön henkilöstömäärä on riittävä ja ammattitaitoista.

Laitoshuoltaja käy yksikössä täyspäiväisesti keskiviikkoisin ja puoli päivää perjantaisin. Lisäksi asukkaat huolehtivat itse kykyjensä mukaan huoneensa siisteydestä.

Pyykkihuollosta vastaa lähihoitaja ja osa asukkaista huolehtii itse pyykkinsä.

Ruoka tulee keskuskeittiöltä paitsi aamupuuron valmistaa yöhoitaja.

Vastuuhenkilön selvityksen liitteenä olevan henkilöstöluettelon (ei päiväystä) mukaan yksikön henkilöstöön kuuluu

- vastuuhenkilö, sairaanhoitaja Tuire Nyysönen

1. perushoitaja M.A.

2. lähihoitaja R.A-K.
  3. perushoitaja M.V.
  4. lähihoitaja J.R.
  5. lähihoitaja S.Y-K.
  6. lähihoitaja R.L.
  7. lähihoitaja S.T.
- lähiavustaja J.H.
  - opiskelija, kokoaikaisena sijaisena N.N.
  - laitosapulainen T.W. (0,3)
  - Muonalan työpanoksesta 0,2 S.K.

Aluehallintoviraston arvio

Aluehallintovirasto toteaa, että luvassa määritelty henkilökuntamitoitus perustuu sen hetkiseen arvioon tarvittavasta henkilöstömäärästä. Toiminnassa olevan toimintayksikön henkilöstömitoitus perustuu aina myös asiakkaiden tarpeisiin, joten asiakkaiden toimintakyky ja palveluntarve määrittävät toimintayksikön henkilöstömäärän.

Toimintayksikön luvassa edellytettyä sosiaalihuollon ammattihenkilöä (0,5) yksikössä ei ole. Sen sijaan on sairaanhoitaja eli terveydenhuollon ammattihenkilö 0,5. Lähihoitajia ei myöskään ole ollut kahdeksaa, mutta on opiskelija kokoaikaisena sijaisena ja lähiavustaja.

Koska aluehallintovirasto ei pysty saatujen selvitysten perusteella varmistumaan siitä, vastaako yksikön henkilöstömitoitus lupaa ja asiakkaiden palveluntarvetta, aluehallintovirasto katsoo tarpeelliseksi jatkaa valvontaa henkilöstön riittävyttä koskevilta osin. Asiasta pyydetään erillinen selvitys.

Henkilöstön osaamisen varmistaminen

Vastuuhenkilö katsoo selvityksessään, että yksikön henkilöstö on ammattitaitoista. Lisäkoulutuksia on käyty, mm. PKV-lääkehoidon ovat kaikki suorittaneet.

Palveluntuottajan selvityksen mukaan sairaanhoitaja perehdyttää uuden työntekijän lääkehoitoon, varmistaa koulutukset, varaa

koulutuksiin ajat ja tunnukset, jos koulutukset on menneet vanhoiksi tai niissä on puutteita. Kun sairaanhoitaja on varmistanut työntekijän lääkehoidon osaamisen hän laittaa luvan allekirjoitettavaksi lääkärille. Viikkopalaverissa käydään läpi lääkehoidon sivuvaikutuksia ja miten ne voivat eri asukkailla yksilöllisesti esiintyä.

Vastuuhenkilö on käynyt työntekijöiden kanssa läpi asiakkaiden fyysisen ja psyykkisen voinnin seurannassa huomioon otettavia asioita. Mihin pitää kiinnittää huomioita ja miten toimitaan tilanteissa, kun asukkaan vointi muuttuu. Matti ja Liisa Kodilla on yhtenäiset toimintaohjeet näihin tilanteisiin.

Seikkulassa otettiin joulukuussa käyttöön Raisoft-toimintakykymitari. Vastuuhenkilö on perehdyttänyt työntekijät ja he ovat käyneet verkkokoulutuksen ja asukkaille on tehty ensimmäisiä arvioita.

Seikkulassa on kirjaamiseen panostettu ja vastuuhenkilö on opastanut ja ohjeistanut niitä työntekijöitä, jotka ovat tarvinneet apua. Palveluntuottaja on varmistanut asioiden hoitamisen keskusteluissa vastuuhenkilön kanssa.

Terveydenhuollon osaaminen Matti ja Liisa Koti Oy:n mielenterveyskuntoutujien tehostetun palveluasumisen yksiköissä (ISAVI/6039/2020)

Itä-Suomen aluehallintoviraston vuonna 2019 alkaneessa Matti ja Liisa Koti Oy:n valvonnassa tuli esille epäkohtia terveydenhuollon osaamisessa. Valvonnan aikana syntyi huoli siitä, jalkautuvatko vastuuhenkilön edellyttämät asiat potilaiden hoitoon ja onko terveydenhuollon täydennyskoulutus riittävää. Havainnot liittyvät potilaiden somaattisten akuuttitilanteiden hoitoon, mielenterveyspotilaan hoitoon ja kuntoutumiseen, kirjaamisen käytäntöihin ja lääkärin kannanottoa vaativiin liikkumisen rajoittamistoimiin. Asian tutkimiseksi aluehallintovirasto aloitti terveydenhuollon osaamisen valvonnan (ISAVI/6039/2020).

Tässä asiassa aluehallintoviraston käytettävissä on ollut seuraavat lausunnot ja selvitykset:

- Liisa Heikkisen 19.1.2021 saapunut selvitys liitteineen, sisältäen kopiot pyydettyjen neljän eri asiakkaan potilasasiakirjamerkinnöistä ajalta 1.1.2020 – 31.9.2020 ja vakituisesti työskentelevän henkilöstön suoritetut koulutukset 2019–2020
- Pieksämäen kaupungin selvitys 24.2.2021 vastuulääkäritoiminnan virka-ajan ulkopuolisista päivystyssoitoista Matti ja Liisa koti Oy:stä 6/20–1/21
- yhteenveto sijaintikunnan valvonnasta 29.12.2020, yksikkö Mutteri
- Kopiot kahden asiakkaan yleislääketieteen ja hoitajien potilasasia-kirjamerkinnöistä ajalta alkaen 15.7.2020 ja 21.7.2020 – 15.10.2020
- 3.3.2021 Essoten ensihoidon asiakasmerkinnät ajalta 1.1.2020-31.1.2021, päivystyskäynnit Matti ja Liisa kodin yksikössä

Aluehallintovirasto toteaa, että yksikkö Seikkulaa koskevissa ensihoidon kertomuksessa ajalla 9.11. -28.12.2020 tuli esille useita ensihoidon käyntejä nuorehkon asiakkaan itsetuhoisuuden, aggressiivisen käytöksen ja harhaisuuden vuoksi Seikkulaan sijoittamisen jälkeen. Asiakas soitti itselleen apua useasti 112 kautta, koska oli ahdistunut ja mietti itsetuhoisia ja väkivaltaisia ajatuksia hoitajia kohtaan. Poliisipartio on ollut ensihoidon mukana varmistamassa työturvallisuuden. Ensihoidolle asiakas toi esille, ettei pidä Matti ja Liisa kodin ilmapiiristä ja koki psyykkisen vointinsa huonona. Ensihoidon käynnit johtivat useimmiten arvioon lääkärin vastaanotolla ja lyhyisiin osastohoitajaksoihin kotikunnan mukaisessa psykiatrisessa sairaalahoitossa. Hoitajaksoilta asiakas palasi Seikkulaan, jossa em. ongelmat pian taas uusiutuivat.

Aluehallintovirasto toteaa, että Heikkisen potilaskohtainen selvitys ei koskenut yksikkö Seikkulan asiakkaita. Aluehallintovirasto katsoo, että kokonaisuudessaan Heikkisen selvitys ei sisältänyt pyydettyä

arviota Matti ja Liisa kodin henkilökunnan osaamisesta vaativien mielenlinterveyspotilaiden hoidossa ja kuntoutumisessa.

Heikkisen selvityksen mukaan kaikkiin Matti ja Liisa kodin yksiköihin on koottu kirjaamisen ohjeet. Yksikön esimiehet käyvät viikkopalaverissaan läpi ohjeet työntekijöiden kanssa. Vuoden 2020 aikana tehostetun palveluasumisen ja palveluasumisen yksiköihin tuli käyttöön Pegasos-käyttöjärjestelmä. Pieksämäkeläisten asiakkaiden osalta päivittäiskirjaukset ovat Pegasoksessa ja muiden Hilikka-järjestelmässä. Lääkäreiden tekemät kirjaukset näkyvät Hilikassa kaikkien asukkaiden osalta. Työntekijät ovat kesän ja syksyn 2020 aikana osallistuneet Pegasos-koulutukseen, joka jatkuu edelleen. Marras-kuussa 2020 otettiin käyttöön Rai-arviointijärjestelmä.

Koulutusselvityksen mukaan vain muutamalla hoitohenkilökuntaan kuuluvalla oli muuta koulutusta kuin peruskoulutukseksi katsottavat Turvallinen lääkehoito -koulutus ja sen PKV- ja PSY-osiot. Aluehallintoviraston arvion mukaan näitä ei voida katsoa täydennyskoulutukseksi.

Sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain (817/2015) 5 §:n 1 momentin mukaan sosiaalihuollon ammattihenkilö on velvollinen ylläpitämään ja kehittämään ammattitaitoaan sekä perehtymään ammattitoimintaansa koskeviin säännöksiin ja määräyksiin.

Pykälän 2 momentin mukaan sosiaalihuollon ammattihenkilön työnantajan tulee luoda edellytykset sille, että ammattihenkilö saa työssään tarvittavan perehdytyksen ja että hän voi osallistua ammattitaitonsa kehittämiseksi tarpeelliseen täydennyskoulutukseen.

Myös terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (559/1994) 15 §:n mukaan terveydenhuollon ammattihenkilön on ammattitoiminnassaan sovellettava yleisesti hyväksytyjä ja kokemusperäisiä perusteltuja menettelytapoja koulutuksensa mukaisesti, jota hänen on pyrittävä jatkuvasti täydentämään.

Aluehallintovirasto toteaa, että hoitohenkilökunnan on kyettävä arvioimaan asiakkaiden terveydentilan muutoksia ja tekemään niiden

perusteella hoitoa koskevia valintoja ja päätöksiä oikea-aikaisesti ja viivytyksettä.

Aluehallintovirasto kiinnittää edelleen Matti ja Liisa Koti Oy:n ja Seikkula-toimintayksikön vastuuhenkilön huomiota henkilöstön osaamisen vahvistamiseen psyykkisten ja muuhun terveydentilaan liittyvien huomioiden ja muutosten tunnistamisessa, kirjaamisessa, kuntoutussuunnitelmien sisältöjen kehittämisessä sekä tavoitteiden seurannassa ja arvioinnissa. Sosiaalihuollon ammattihenkilöiden työnantajan tulee luoda edellytykset sille, että ammattihenkilöt saavat työssään tarvittavan perehdytyksen ja että he voivat osallistua ammattitaitonsa kehittämiseksi tarpeelliseen täydennyskoulutukseen.

Toimitilojen asianmukaisuus

Palveluntuottajan 28.4.2021 antaman selvityksen mukaan Seikkulan yksikössä on asukashuoneet muutettu remontin myötä yhden hengen huoneiksi. Ruokasalia on sisustettu kodikkaammaksi ja pöydät ja tuolit uusittu.

Selvityksen QUIRC - SA KEHITTÄMISKOHDAT -liitteessä todetaan yhtenä kehityskohtana kodinomaisen ympäristön (sekä palvelun sisältä ulkotiloissa) luominen.

Aluehallintovirasto on tarkastuskäynnillään 21.5.2019 edellyttänyt välittömiä toimenpiteitä tilojen viihtyvyyden ja siisteyden parantamiseksi. Yksiköissä tehtävien muutostöiden jälkeen yksikössä on oltava yhden hengen huoneiden lisäksi riittävästi hygienia-tiloja. miehille ja naisille on oltava erilliset WC- ja suihkutilat.

Yksityisistä sosiaalipalveluista annetun lain (922/2011) 4 §:n 1 momentin mukaan toimintayksikössä tulee olla riittävät ja asianmukaiset toimitilat ja varusteet sekä toiminnan edellyttämä henkilöstö. Toimitilojen tulee olla terveydellisiltä ja muilta olosuhteiltaan siellä annettavalle hoidolle, kasvatukselle ja muulle huolenpidolle sopiva.

Aluehallintovirasto toteaa lain edellyttävän, että asumispalveluihin käytettävien tilojen on täytettävä yleistä rakentamista koskevat vaatimukset, mm. terveydensuojelun ja paloturvallisuuden kriteerit. Tilojen sopivuutta arvioitaessa on huomioitava toiminnan luonne ja asiakkaiden sekä henkilökunnan tarpeet. Asiakkaan henkilökohtainen tila ja itse mieluisaksi sisustettu huone ovat tärkeitä laitostumista esittäviä ja kuntoutumista edistäviä tekijöitä¹.

Aluehallintovirasto toteaa, että kodinomaisen ympäristön luominen ja sen jatkuva ylläpitäminen on tärkeä kehittämistavoite Seikkula-toimintayksikölle.

Muutoksenhaku

Tämä päätös ei sisällä sellaista ratkaisua, johon saisi hakea valittamalla muutosta.

Yksityisistä sosiaalipalveluista annetun lain (922/2011) 36 §:n 2 momentin mukaan aluehallintoviraston antamaan huomion kiinnittämiseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Sosiaalihuollon ylitarkastaja

Satu Syrjälä

Ylitarkastaja

Taija Liukkonen

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Päätöksen laatimiseen on osallistunut terveydenhuollon osaamista koskevilta osin aluehallintoylilääkäri Marja Kuronen.

Lisätiedot

Lisätietoja antaa tarvittaessa ylitarkastaja Taija Liukkonen, puhelin 0295 016 000 (vaihde)

---

¹ Asumista ja kuntoutusta. Mielenterveyskuntoutujien asumispalveluja koskeva kehittämissuositus. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2007:13, Helsinki 2007.

Jakelu ja suoritemaksu

Matti ja Liisa Koti Oy

Päätös on maksuton.

Tiedoksi

Pieksämäen kaupunki

Tämä asiakirja ISAVI/2384/2021 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument ISAVI/2384/2021 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Liukkonen Taija 08.11.2022 09:31

Ratkaisija Syrjälä Satu 08.11.2022 09:30